

Digitale leseprøver som utfordring og mulighet

Stavanger, Lesedigg 8.4.14.

ved Sture Nome,

Prosjektleder læringsstøttende prøve i
lesing

Bakgrunn for utvikling av digitale leseprøver

- Lesesenterets oppdrag med digitalisering av leseprøver
- Gjennomføring av digitale leseprøver i Nasjonale prøver i lesing kommer seinere
- Hovedutfordringen: Validitet i konstrukt
  - Hva måler digitale leseprøver på skjerm?
  - Hvordan presenteres tekstene for leserne i digitale leseprøver?
  - Hvilke teksttyper har og Leser vi på skjerm?
  - Hvordan Leser vi med forståelse på skjerm?

Utfordringer med å lage gode digitale prøver - validitetsutfordringen

- Validitetsutfordringen handler om hva vi skal måle når vi lager leseprøver.
- Sitert fra Rammeverket for Nasjonale Prøver i lesing:
- ”Tekstutvalg i prøvene:
  - Utvalget av tekster som skal inngå i prøvene, skal baseres på det tekstmangfoldet som elevenes lesing vanligvis utfoldes i.”
- Det samme kravet må gjelde lesing på skjerm.
- Teksttypene er i endring, og måtene vi leser på er også i endring. Det vil måtte få konsekvenser for hvordan en slik leseprøve ser ut.

Tekniske utfordringer

- Det tekniske: Tekstbredde gjengitt på skjermen og muligheten for å bevege seg over større deler av teksten samtidig, uten å måtte scrolle, er for små.
- Det typografiske: vi trenger et stort utvalg skrifttyper, avsnittsutforming, fontstørrelser, skriftens gjengivelse med stor variasjonsbredde, og bildegjengivelse representerer også utfordringer. De tekniske løsningene for å måle leseforståelse på skjerm rommer begrensninger som gjør at prøvene foreløpig ikke kan bli gode nok for Nasjonale prøver i lesing.
- Derfor arbeider vi fremdeles med å finne gode løsninger i NP. Oppdraget vårt er å utvikle digitale prøver i NP når de tekniske løsningene og skolenes maskinpark tillater oss å gjennomføre med gode digitale leseprøver.
- Skjermlesing som egen utfordring: Ref. Anne Mangens presentasjon.

Læringsstøttende prøver som digitale leseprøver

- Læringsstøttende prøver vil videreutvikle leseprøver i det digitale formatet som finnes per i dag.
- Men hva er læringsstøttende prøver i lesing og hvordan lykkes man med å løse validitetsutfordringene der?
- For det første: Hvem lager læringsstøttende prøver i lesing? Det gjør: Per Henning Uppstad, Atle Skaftun, Margunn Mossige, Hege Rangnes, Hanne Egenæs Staurseth, Vibeke Rønneberg og meg.
- Hva er en læringsstøttende prøve?
- Udir: <http://www.udir.no/Vurdering/Laringsstottende-prover/>
- Læringsstøttende prøver skal være et nyttig verktøy for underveisvurdering.
- Læringsstøttende prøver er frivillige prøver i grunnleggende ferdigheter og i fag.
- Vi har også læringsstøttende prøver i skriving og regning.

Læringsstøttende prøver

- Prøvene gir informasjon om hva elever mestrer, og hva de må arbeide mer med. Prøvene skal brukes til å gi tilbakemeldinger underveis og som grunnlag for tilpasset opplæring.
- Etter gjennomføringen av en prøve får lærerne tilgang til elevenes resultater. Prøvene skal brukes på skolen og i oppfølgingen av den enkelte elev, og resultatene skal ikke rapporteres. Resultatene er heller ikke egnet til å brukes til å sette karakterer. Veiledningsmateriellet og resultatrapportene skal være til hjelp for å fremme videre læring.

Hva skal vi måle?

- Rammeverket for læringsstøttende prøver ser slik ut.
- Formålet:
- Læringsstøttende prøver i lesing skal kartlegge i hvilken grad elevenes leseferdigheter er i samsvar med kompetansemål etter 7 trinn der leseferdigheter er integrert. Grunnleggende ferdigheter i lesing innebærer tilgang til skrifta på ulike nivå: til bokstavene, til teksten og til tekstkulturen
- Læringsstøttende prøver er et sett av prøver som fanger opp hele denne kompleksiteten i elevenes leseferdighet, og gir grunnlag for målrettet læringsstøtte fra læreren.

Inn i skriften

- Noen delprøver vil kartlegge og støtte elevenes mulighet for tilgang til skrifta gjennom delprøver i motivasjon, avkoding og vokabular.
- Vokabularprøve måler elevens kjennskap til et generelt akademisk vokabular.
- Avkodingsprøve måler elevens evne til å gjenkjenne og forstå skrevne ord.
- Motivasjonsprøve måler elevens interesse for å skape mening i skriftlige tekster.

Inn i teksten: Leseforståelse

- I prøver som retter seg mot elevenes tekstforståelse, er grunnleggende ferdigheter i lesing operasjonalisert i form av tre aspekter ved lesing:
  - 1) finne informasjon
  - 2) forstå og tolke
  - 3) reflektere over og vurdere tekstens form og innhold
- De tre aspektene finnes ikke som atskilte ferdigheter hos leserne, og det er derfor ikke et mål å prøve disse som tydelige avgrensede delkompetanser. I stedet forstås de tre aspektene slik at de samlet sett avgrenser innholdet i prøvene.
- På samme måte som NP måler leseforståelse
- Det kommer en ny prøve hvert år. Til sammen blir det en leseprøvebank.
- Normeringen foregår opp mot elever om våren i 6. trinn, men alle kan bruke prøvene for å sjekke utviklingen av leseforståelse eller avkodingsferdighet, vokabular og motivasjon.

I samarbeid med en ressursgruppe med lærere

- Som gir innspill til arbeidsmåter, oppgaver, tekster, organisering og alt som gjelder veiledningsmateriellet til prøvene
- Målsettingen er å ta individuelle aktiviteter over i klasserommet som et sosialt rom og gjøre lesingen til en kollektiv og læringsstøttende praksis i klasserommet
- Dialogen rundt arbeidet med lesing mellom elevene og lærerne er hovedfokuset vårt i arbeidet med veiledningsmateriellet til prøvene.
- Det er med andre ord ikke prøven i seg selv, eller resultatet fra prøvene som skal være læringsstøttende, men arbeidsmåtene i forlengelsen av prøvene skal være læringsstøttende.
- I tillegg til at vi ønsker å gjøre diskusjonen av prøveresultatene til et internt anliggende på skolen der vi vil legge til rette for en læringsfremmende dialog rundt leseopplæringen for at lærerne og elevene skal se hva at elevene skal kunne bli bedre lesere.
- Vi ønsker å synliggjøre en forbilledlig praksis mao.

Læringsstøttende prøver?

- Er det et paradoks?
- Nei, ikke brukt sammen med veiledningsmaterieell som har til hensikt å utvikle lærernes forståelse av både hva lesing er som sammensatt fenomen og for å gjøre dem bedre informert om hvilke sentrale dimensjoner ved lesingen elevene må utvikle.
- Derfor måler vi motivasjon, avkoding og vokabular. Dette har vi ikke mål for fra mellomtrinnet, og det kan tilby sentral informasjon til lærerne om disse sentrale aspektene ved elevenes lesing på disse trinnene.
- Den digitale utfordringene med disse prøvene blir mindre, siden målet ikke er å måle elevenes leseforståelse på et bredt utvalg tekster slik de kunne ha møtt disse på nettet, men andre aspekter ved lesingen
- Men når vi begynner å slippe leseprøvene, begynner vi med å slippe en leseforståelsesprøve. Det har vi løst på en annen måte, både rent teknisk og innholdsmessig ved å lage sett med tekster som er tematisk forankret.
- Vi jobber nå med dette og lanserer minst ett sett med tekster.
- Tekstbredden er også vesentlig forbedret siden vi fikk en frys i forhold til digitaliseringen av NP. Flere oppgavetyper er også underveis.
- Og i mellomtiden skal vi jobbe med en vokabularprøve og en avkodingsprøve som ikke er like utfordrende i forhold til gjengivelsen av de rike tekstene som det en leseforståelsesprøve med nødvendighet er.
- Takk for oppmerksomheten.

Hva så med den digitale utfordringen?

- Den digitale utfordringene med disse prøvene blir mindre, siden målet ikke er å måle elevenes leseforståelse på et bredt utvalg tekster slik de kunne ha møtt disse på nettet, men andre aspekter ved lesingen.
- Men når vi begynner å slippe leseprøvene, begynner vi med å slippe en leseforståelsesprøve. Det har vi løst på en annen måte, både rent teknisk og innholdsmessig ved å lage sett med tekster som er tematisk forankret.
- Vi jobber nå med dette og lanserer minst ett sett med tekster.
- Tekstbredden er også vesentlig forbedret siden vi fikk en frys i forhold til digitaliseringen av NP. Flere oppgavetyper er også underveis.
- Og i mellomtiden skal vi jobbe med en vokabularprøve og en avkodingsprøve som ikke er like utfordrende i forhold til gjengivelsen av de rike tekstene som det en leseforståelsesprøve med nødvendighet er.
- Takk for oppmerksomheten! 😊